

21. В Украине выросла долларизация депозитов и кредитов [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://economics.unian.net/finance/1061438-2015>
22. Охрименко А. И. Долларизация Украины достигла исторического пика [Электронный ресурс] / Охрименко А. И. – Режим доступа : <http://economics.unian.net/finance/704189-2012>
23. Поплюйко Я. В. Долларизация економіки України: статистичні оцінки / Я. В. Поплюйко // Статистика України. – 2008. – № 2. – С. 44–50.
24. Сугоняко О. І. Як змінити контрпродуктивний розбрат на конструктивний діалог / О. І. Сугоняко // Економічна правда. – 2011. – 5 с.
25. Про затвердження Методики розрахунку рівня економічної безпеки України : наказ Міністерства економіки України від 02.03.2007 р. № 60.
26. Про основи національної безпеки України : Закон України від 19.06.2003 р. № 964–IV // Вісник Верховної Ради України. – 2003. – Ст. 39.
27. Hellert L. The entry summary declaration in the context of risk management / L. Hellert // Customs Scientific Journal “Customs”. – 2014. – № 2. – P. 27–34.

УДК 332.05

Д. О. Гетьман, аспірант Університету митної справи та фінансів

ПОБУДОВА ІНДЕКСУ ФІНАНСОВОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Досліджується математична модель обробки статистичних фінансових показників фінансової конкурентоспроможності регіонів України. Результатом роботи є робоча модель оцінки її областей за індексом фінансової конкурентоспроможності. Сфера застосування результатів дослідження – регіональна фінансова статистика та індекси розвитку територій. Наведено фінансові статистичні показники з баз даних НБУ та Держстату.

Ключові слова: індекс фінансової конкурентоспроможності; державна регіональна політика; фінансова статистика; рейтингова оцінка регіонів.

The subject of research is mathematical model of statistical processing of financial indicators. The result of research is a working model of assessment of Ukraine's regions with help of Financial Competitiveness Index. Scope of research is regional financial statistics and development indices of territories. This article provides a list of the financial statistical indicators from NBU and State Statistics Committee databases.

Key words: financial competitiveness index; state regional policy; financial statistics; rating of the regions.

© Д. О. Гетьман, 2016

Постановка проблеми. Нагальна потреба регіонів у залученні фінансових ресурсів потребує певної доказовості їхньої фінансової спроможності одержувати, використовувати за цільовим призначенням і розплачуватися за отримані ресурси. Це обґрунтовує необхідність їх попереднього комплексного оцінювання можливими інвесторами, яке доцільно проводити за індексами фінансової конкурентоспроможності. В сучасній методології наявні різні фрагментарні підходи до такого оцінювання, що переважно побудовані на експертних думках, які так чи інакше враховують різні інтереси інвесторів. Однак універсального комплексного підходу, який могли б застосовувати всі зацікавлені особи (можновладці, експерти, науковці, аналітики та інші) досі не напрацьовано. Це й актуалізує тему нашого наукового дослідження. Пропонуємо застосовувати обчислювані Держкомстатом і НБУ статистичні показники для розрахунку рейтингової оцінки регіонів (областей) України та індексу фінансової конкурентоспроможності (далі – ІФК).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Побудова ІФК областей України здійснюється на основі дослідження “Звіту про Глобальний фінансовий розвиток в 2012 році” колективу авторів М. Дрекслера, М. Дж. Ханус, Д. Даффі, Т. Гейгера, Т. Гласса, І. Рутнер, Н. Хорена, праці К. Свіридженки “Представлення нового фундаментального індексу фінансового розвитку”, виданої за підтримки МВФ; “Малого збірника даних фінансового розвитку 2015/2016”, складеного фахівцями Світового банку. Як математичну модель використано рейтингову оцінку, описану в методиці проведення моніторингу, й оцінки результативності реалізації державної регіональної політики.

Мета статті – побудова ІФК та оцінювання областей України шляхом їх ранжування за ІФК.

Виклад основного матеріалу. Передусім маємо зазначити, звідки запозичено базову ідею застосування конкретних статистичних показників для рейтингового оцінювання областей України. Джерела: показник “Foreign direct investment to GDP” зі Звіту про Глобальний фінансовий розвиток у 2012 р. (Всесвітній економічний форум) [1], “Private-sector credit to GDP” та “Lending-deposits spread” із дослідження “Представлення нового фундаментального індексу фінансового розвитку” (МВФ) [2] або подібні показники – “Private credit by deposit money banks to GDP (%)” і “Bank lending-deposit spread” із “Малого збірника даних фінансового розвитку 2015/2016” (Світовий банк) [3]. Важливо, що і праці ґрунтуються на схожих статистичних показниках (макрорівнях), які були відібрані за критерієм наявності інформації за період кількох десятиліть.

Наведемо кілька важливих зауважень щодо поданих показників. Так, Світовий банк зазначає стосовно показника “Foreign direct investment (% of GDP)” [4], що прямі іноземні інвестиції (далі – ПІІ) не відображають повної картини міжнародного інвестування в економіку. ПІІ оминають некапітальні крос-кордонні трансакції (внутрішні потоки товарів і послуг). Слід зазначити, що саме Світовий банк надає найвичерпніший опис статистичних показників. Водночас має місце тісна співпраця в дослідженнях і розвиток статистичних баз між Світовим банком і МВФ.

Далі щодо показника Світового банку “Domestic credit to private sector (% of GDP)” [4]. Основна риса кредиту – його важливість як ланки під час переміщення грошей та у процесах фінансування виробництва, споживання й формування капіталу, які, відповідно, поживляють економічну діяльність. Обмеженням є можливість включення в показник наданих кредитів державним або частково державним підприємствам, що може викривляти його значення. Зауважимо, що під приватним сектором [5] на За-

---

ході прийнято розуміти частину національної економіки, яка складається із приватних підприємств. Він охоплює персональний сектор (домогосподарства) та корпоративний сектор (компанії) – всі прибуткові бізнеси, якими не володіє та не управляє держава. Також необхідно зазначити, що, відповідно до джерела [6], високе значення цього показника сигналізує про більші можливості фінансування для зростання й розвитку приватного сектора, який, своєю чергою, покращує здоров'я та розвиток національної економіки.

Наступним показником Світового банку є “Interest rate spread, %”. Цей показник відображає маржу між вартістю мобілізації зобов'язань і доходами на активи [4]. Він також вимірює ефективність фінансового сектора в посередництві. Вузька маржа означає низькі транзакційні витрати. Це зменшує вартість фінансування інвестицій і має вирішальне значення для економічного зростання.

Необхідно зупинитись на зв'язку західної фінансової термінології з вітчизняною. Зокрема, НБУ визначає *фінансові корпорації* [7] – це корпорації, які спеціалізуються на фінансових послугах чи допоміжній фінансовій діяльності: Національний банк України, інші депозитні корпорації (банки, що створені та діють на території України), інші фінансові корпорації (страхові компанії, пенсійні фонди, інвестиційні фонди, кредитні установи, фінансові компанії тощо). До *нефінансових корпорацій* [7] належать корпорації, основним різновидом діяльності яких є виробництво ринкових товарів чи надання нефінансових послуг. Вони розподіляються на підсектори: державні нефінансові корпорації, приватні нефінансові корпорації, нефінансові корпорації під іноземним контролем. Тож до нефінансових корпорацій належать усі агенти приватного сектора, крім домогосподарств. Це нам знадобиться для кращого розуміння статистики НБУ й аналізу отриманих результатів.

Визначившись зі статистичними показниками, необхідно обрати спосіб їх математичного опрацювання. Для нашого дослідження з урахуванням невеликої кількості фінансових статистичних показників ми зупинились на Методіці проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації державної регіональної політики [8]. Методика загалом застосовується для визначення результативності реалізації державної регіональної політики, проте її математична модель універсальна. Передусім рейтингове оцінювання проводиться шляхом порівняння відхилення значень показників кожного конкретного регіону від їх найкращих значень упродовж певного (звітного) періоду та відповідне ранжування регіонів від 1-го до (в нашому випадку) 24-го місця. Рейтингову оцінку визначаємо на основі підрахунку відносних відхилень показників кожного регіону від максимальних і мінімальних значень цих показників інших регіонів за формулою:

$$R_j = \sum_{i=1}^n \frac{x_{maxi} - x_{ij}}{x_{maxi} - x_{mini}} + \sum_{i=1}^n \frac{x_{ij} - x_{mini}}{x_{maxi} - x_{mini}}, \quad (1)$$

де R_j – сума рейтингових оцінок конкретного регіону за кожним із показників, що характеризують окремий напрям діяльності;

x_{ij} – значення i -го показника j -го регіону;

---

x_{maxi} – максимальне значення i -го показника;

x_{mini} – мінімальне значення i -го показника.

При цьому перша частина формули використовується для оцінювання показників, підвищення яких має позитивне значення, друга – для оцінювання показників, підвищення яких має негативне значення.

За результатами розрахунків визначається інтегральний ІФК як середнє арифметичне значення суми рейтингових оцінок конкретної області за всіма напрямками. Напрямів у нас три, тому в знаменнику дробу стоятиме трійка:

$$I\Phi K = \frac{R_j}{3}. \quad (2)$$

Далі пояснимо статистичні показники, які ми застосовували для розрахунків. Перший показник – частка кредитів, наданих депозитними корпораціями (крім НБУ) нефінансовим корпораціям, що вимірюються в залишках коштів у мільйонах гривень на кінець січня, у валовому регіональному продукті (далі – ВРП). Однак, як ми вже зазначали в попередній публікації [9], за міжнародними стандартами розрахунки проводяться у стабільній валюті – здебільшого в доларах США. Тож обидві складові частини показника, котрі ми використали, перерахували в долари США за курсом долара НБУ на період, про який йшлося. Відповідно, суб-показники “кредити нефінансовим корпораціям” і “ВРП” уводились у програмі Excel в доларах США. Спрощена назва першого показника – “Частка кредитів нефінансовим корпораціям у ВРП”.

Другий показник – це частка ПП на 1 січня у мільйонах доларів США у ВРП. Скорочений варіант – “Частка ПП у ВРП”. Слід також додати, що офіційних даних про ВРП за 2015 р. ще немає. Тому ми скористались попередніми даними індексу фізичного обсягу ВРП у 2015 р. [10].

І, нарешті, третій показник – різниця процентних ставок депозитних корпорацій (крім НБУ) за новими кредитами, наданими нефінансовим корпораціям (середньозважені ставки в річному обчисленні, %) в іноземній валюті, та процентних ставок депозитних корпорацій (крім НБУ) за новими депозитами, позиченими у нефінансових корпорацій (середньозважені ставки в річному обчисленні, %) в іноземній валюті. Скорочена назва показника – “Різниця процентних ставок для нефінансових корпорацій в іноземній валюті, %”.

Окремим моментом у дослідженні був часовий ряд. Справа в тому, що дані з перелічених трьох показників доступні за період 2011–2015 рр. включно. Тож наше дослідження має обмеження в п’ять років. Дані про кредити нефінансовим корпораціям і різницю процентних ставок ми отримали на сайті НБУ, а обсяги ПП – на сайті Держкомстату.

Результати розрахунків ІФК показано на графіках 1–5 за кожен рік окремо та ранг у кожній області. Чим нижче значення ІФК, тим вищий ранг був наданий області. Це зумовлено наслідковими зв’язками у формулі 1: обчислюємо відхилення від максимальних значень, тобто відхилення від значень регіонів-лідерів. Закономірно, що регіони-лідери матимуть найменші відхилення (найменші значення ІФК) та, відповідно, найвищий ранг.

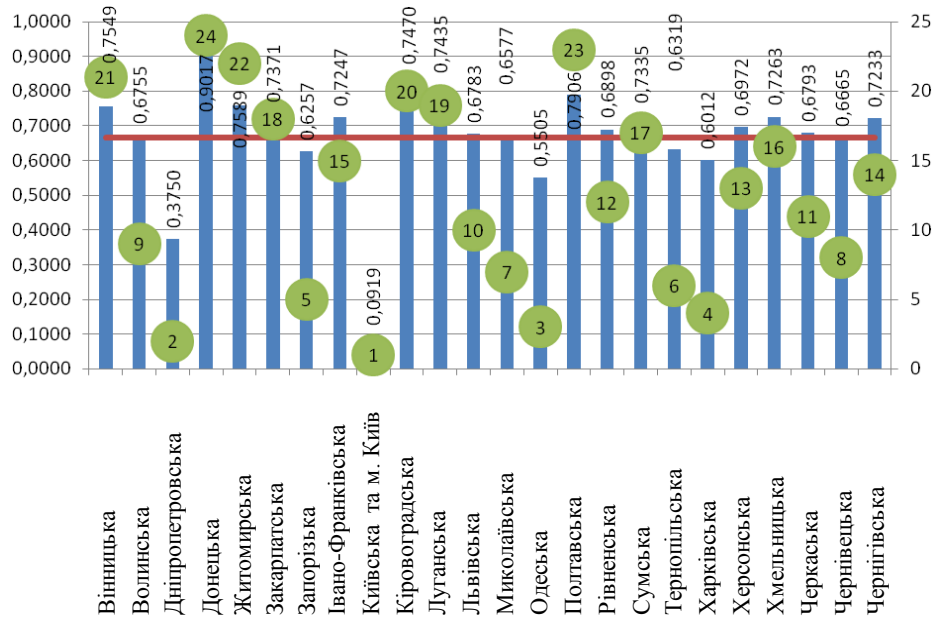

Рис. 1. ІФК областей України-2011
Джерело: розраховано автором.

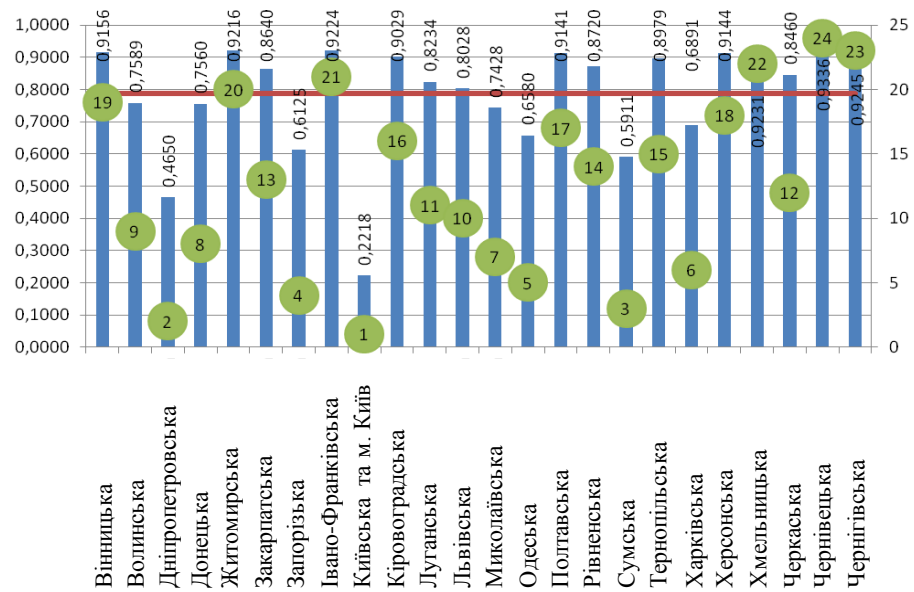

Рис. 2. ІФК областей України-2012
Джерело: розраховано автором.

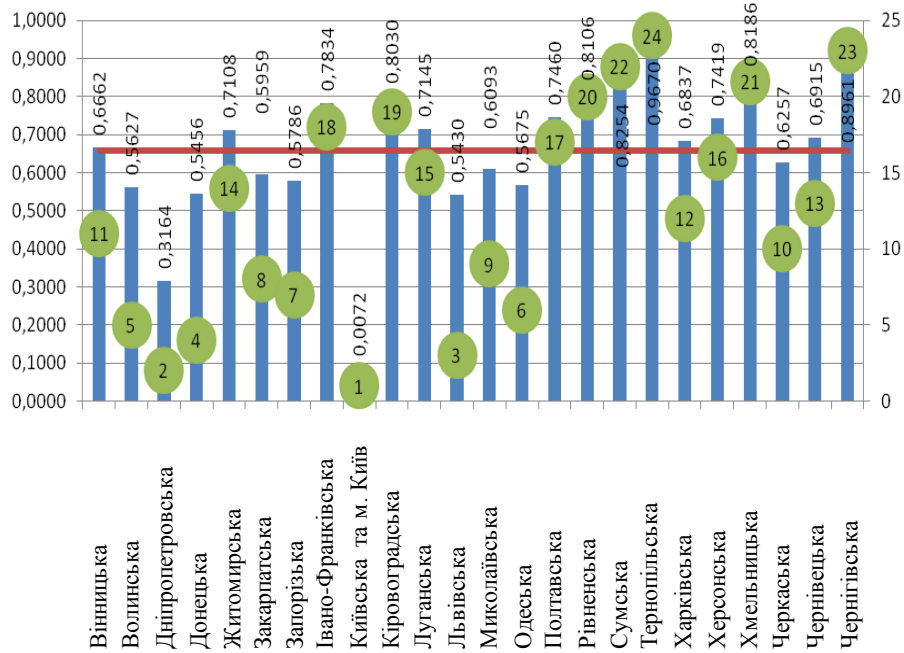

Рис. 3. ІФК областей України-2013

Джерело: розраховано автором.

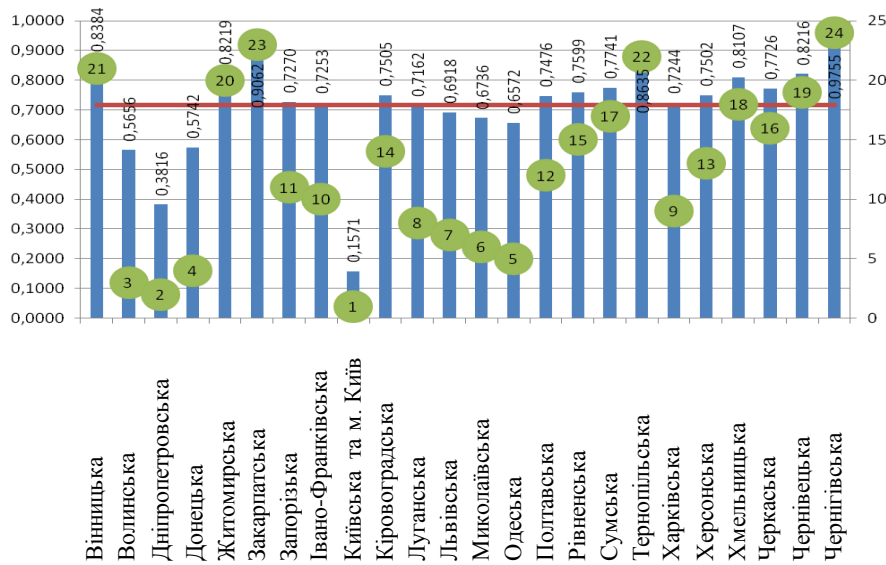

Рис. 4. ІФК областей України-2014

Джерело: розраховано автором.

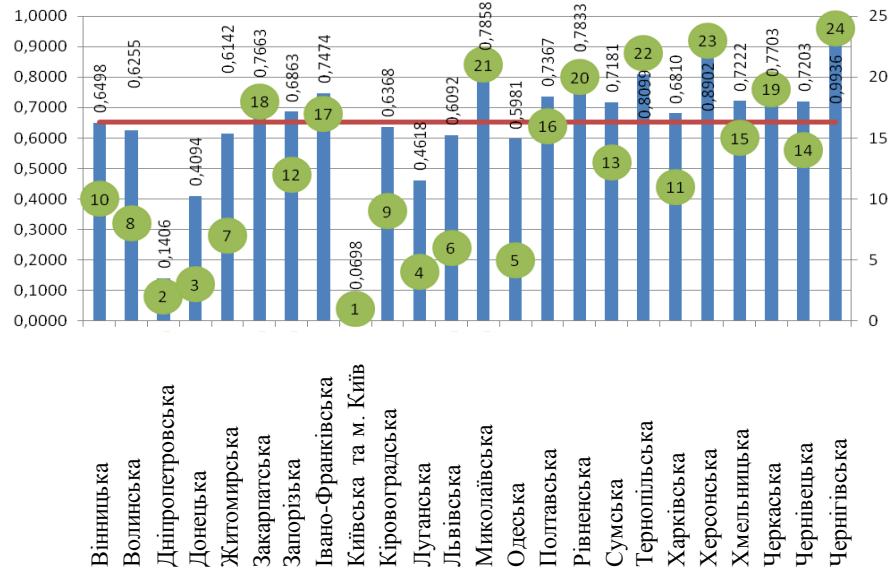

Рис. 5. ІФК областей України-2015
Джерело: розраховано автором.

Передусім зазначимо, що постійні лідери рейтингу – Київська та Дніпропетровська області. Цікаво, що в 2014–2015 рр. й у Київській, і в Дніпропетровській областях обсяг кредитів нефінансовим корпораціям перевищив ВРП. Також 2015 р. у цих областях обсяг ПШ перевищив ВРП. Відносна стабільність спостерігається в Одеській області. Щодо решти областей то ми отримали неоднозначні й досить мінливі результати.

Перш ніж охарактеризувати ситуацію в кожній області, необхідно зробити певні зауваження щодо показників “Частка кредитів нефінансовим корпораціям у ВРП” і “Частка ПШ у ВРП”. Загальновідомо, що в Україні значна частка власності державна. Вище ми наводили застереження Світового банку про те, що кредити, надані державним або частково державним підприємствам, можуть викривляти значення показника “Частка кредитів нефінансовим корпораціям у ВРП”. А ми розуміємо, що в цей показник також включені державні або частково державні підприємства України. По-друге, щодо позитивної оцінки надходження ПШ. Як зазначають автори дослідження [11], “надходження ПШ нам не допомагає, оскільки, в основному, дотепер іноземці інвестували (а) в банківський сектор, тобто підживлювали видачу кредитів на купівлю імпорту; (б) в сектор торгівлі (у нас вигідно продавати, а не виробляти); (в) плюс приватизація Криворіжсталі – в сумі ці три джерела інвестицій дали понад 50 % усіх ПШ в Україну”. Автори іншого дослідження [12] щодо ПШ в Україні зазначають, що найбільшими країнами походження ПШ є Кіпр (30 %), Німеччина (12 %) та Нідерланди (11 %). Водночас ПШ з України спрямовуються переважно на Кіпр (92 %). При цьому технології не розвиваються, тому робимо висновок, що це швидше переадресація грошових потоків в офшорну зону. Автори [12] зазначають, що в Україні ПШ за напрямками економічної діяльності залучаються в металургійному виробництві та харчовій промисловості, банківському секторі й будівництві. З огляду на це треба краще вивчати деталі в кожній області, щоб довести, що ПШ

використовуються саме на розвиток технологій і підтримку підприємництва, а не на торгівлю сировиною (напівфабрикатами), імпортом, оренду.

У табл. 1 відображено ранг областей за ІФК у динаміці.

Таблиця 1

Ранг областей за ІФК у динаміці

Області	ІФК				
	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.
Вінницька	21	19	11	21	10
Волинська	9	9	5	3	8
Дніпропетровська	2	2	2	2	2
Донецька	24	8	4	4	3
Житомирська	22	20	14	20	7
Закарпатська	18	13	8	23	18
Запорізька	5	4	7	11	12
Івано-Франківська	15	21	18	10	17
Київська та м. Київ	1	1	1	1	1
Кіровоградська	20	16	19	14	9
Луганська	19	11	15	8	4
Львівська	10	10	3	7	6
Миколаївська	7	7	9	6	21
Одеська	3	5	6	5	5
Полтавська	23	17	17	12	16
Рівненська	12	14	20	15	20
Сумська	17	3	22	17	13
Тернопільська	6	15	24	22	22
Харківська	4	6	12	9	11
Херсонська	13	18	16	13	23
Хмельницька	16	22	21	18	15
Черкаська	11	12	10	16	19
Чернівецька	8	24	13	19	14
Чернігівська	14	23	23	24	24

Джерело: складено автором за даними НБУ та Держкомстату.

Так, у Вінницькій області питома частка кредитів нефінансовим корпораціям різко зросла з 0,0818 у 2014р. до 0,6498 у 2015 р. В абсолютному значенні кредити зменшувались упродовж п'яти років. Крім того, у 2015 р. сталося їх різке падіння: з 303 млн дол. у 2014 р. до 195 млн дол. 2015 р. Частка ПІІ у ВРП збільшилася з 0,0836 у 2014 р. до

0,1164 у 2015 р. В абсолютному значенні ПІІ зростали до 2014 р., поки не досягли позначки 309,4 млн дол., а потім різко впали до 223 млн дол., тобто майже до рівня 2012 р. ВРП зростав до 2013 р. і становив 4527,8 млн дол., а в 2014–2015 рр. скорочувався: 3700,8 та 1915,1 млн дол. відповідно. Найкращий результат за різницею процентних ставок спостерігався 2015 р. – 0,1 %. Тобто темпи зростання кредитування та залучення ПІІ випередили темпи падіння ВРП. Це зумовило зростання рейтингу Вінницької області з 11-ї позиції у 2013 р. до 10-ї в 2015 р.

У Волинській області питома частка кредитів нефінансовим корпораціям зменшувалась до 2013 р. і становила 0,1957, у 2014 р. зросла до 0,2409, а 2015 р. скоротилась до 0,2150. В абсолютному значенні кредити повільно зменшувались до 2014 р. і становили 490 млн дол., а в 2015 р. відбулось різке їх скорочення до 223 млн дол. Частка ПІІ у ВРП поступово зростала й досягли в 2014 р. значення 0,1677, у 2015 р. – 0,2619. В абсолютному значенні ПІІ зростали до 2013 р. і досягли 380,5 млн дол., а в 2014–2015 рр. скорочувались: 341,3 млн дол. і 271,2 млн дол. відповідно. ВРП зростав до 2013 р. – 2580 млн дол., у 2014 почав скорочуватись – 2035,5 млн дол. – та різко впав у 2015 р. – 1035,6 млн дол. Різниця процентних ставок була найменшою в 2014–2015 рр.

У Дніпропетровській області питома частка кредитів нефінансовим корпораціям постійно зростала й досягла максимальних значень у 2014 р. – 1,1386 та 2015 р. – 1,3153. В абсолютному значенні кредити зростали до 2014 р. до позначки 16 910 млн дол., у 2015 р. різко скоротились до 9503 млн дол. Частка ПІІ у ВРП збільшувалась і в 2015 р. становила 1,0579. Власне, ПІІ зростали до 2014 р. – 9064 млн дол., потім упали до 7643,2 млн дол. у 2015 р. А ВРП зростав до 2013 р. – 19 129,9 млн дол., почав падати у 2014 р. до 14 851,9 та в 2015 р. – 7224,9. Різниця процентних ставок була найменшою впродовж 2014–2015 рр.

У Донецькій області питома частка кредитів нефінансовим корпораціям зростала протягом усіх п'яти років. Так, у 2013 р. із позначки 0,2344, до 0,4968 у 2014 р., і до 0,5501 в 2015 р. Кредити зростали до 2014 р. – 5014 млн дол., потім різко впали в 2015 р. – 1719 млн дол. Частка ПІІ у ВРП збільшувалась доволі стрімко: 2013 р. – 0,1545, 2014 р. – 0,3569, 2015 р. – 0,6938. ПІІ зростали до 2014 р. – 3602,5 млн дол. і різко впали в 2015 р. – 2168,3 млн дол. ВРП скорочувався стрімко: 2012 р. – 21 370,8 млн дол., 2013 р. – 20 633,8 млн дол., 2014 р. – 10 093,9 млн дол., 2015 р. – 3125,3 млн дол. Як бачимо, скорочення ВРП було катастрофічним. Різниця процентних ставок в області була найменшою впродовж 2014–2015 рр. Можна сказати, що темпи падіння ВРП зумовили такий високий показник ІФК для Донецької області.

У Житомирській області питома частка кредитів нефінансовим корпораціям збільшувалась у 2014–2015 рр. Кредити коливались до 2014 р. – 192 млн дол., потім 2015 р. скоротились до 116 млн дол. Частка ПІІ у ВРП збільшувалась протягом усіх п'яти років. ПІІ зростали до 2014 – 388,7 млн дол. і навіть після скорочення в 2015 р. були більшими, ніж рівень 2011 р. – 285,7 млн дол. ВРП збільшувався до 2013 р. – 3212,3 млн дол., а потім став скорочуватись: 2014 р. – 2508,3 млн дол., 2015 р. – 1302,1 млн дол. Різниця процентних ставок в області була найменшою у 2014–2015 рр.

У Закарпатській області питома частка кредитів нефінансовим корпораціям також збільшувалась упродовж 2014–2015 рр. Обсяг кредитів коливався: 2013 р. – 111 млн дол., 2014 р. – 138 млн дол., 2015 р. – 100 млн дол. Частка ПІІ у ВРП збільшилась у 2014–2015 рр. ПІІ також коливались: 2013 р. – 406,4 млн дол., 2014 р. – 437,5 млн дол., 2015 р. – 334,2 млн дол. ВРП почав скорочуватись із 2013 р. – 2677,3 млн дол. до

2029,2 млн дол. у 2014 р. і 984,9 млн дол. у 2015. Різниця процентних ставок в області була найменшою в 2013 р.

У Запорізькій області питома частка кредитів нефінансовим корпораціям також збільшилась упродовж 2014–2015 рр. Кредити несуттєво коливались у період 2011–2014 рр. і скоротились 2015 р. до 814 млн дол. Частка ПІІ у ВРП збільшилась у 2014–2015 рр. ПІІ поступово збільшувались до 2014 р. – 1125,4 млн дол. і зменшились 2015 р. – 1039,8 млн дол. Значно скоротився ВРП, що зростав до 2013 р. – 6799,9 млн дол., потім 2014 р. – 5549,8 млн дол. і 2015 р. – 2874,9 млн дол. Різниця процентних ставок в області була найменшою в 2012 р.

В Івано-Франківській області питома частка кредитів нефінансовим корпораціям коливалась упродовж усіх п'яти років. Абсолютне значення кредитів коливалось у 2011–2014 рр. від 361 млн дол. до 264 млн дол. і скоротилось до 119 млн дол. у 2015 р. Частка ПІІ у ВРП суттєво збільшилась у 2014–2015 рр. Власне ПІІ суттєво зросли впродовж 2014–2015 рр.: 813,8 млн дол. та 925,9 млн дол. відповідно. ВРП зростав до 2013 р. – 4153,1 млн дол., потім скорочувався 2014 р. – 3166,8 млн дол., 2015 р. – 1609,5 млн дол. Різниця процентних ставок в області була найменшою в 2014 р.

У Київській області та м. Києві питома частка кредитів нефінансовим корпораціям збільшилась із 0,8650 в 2013 р. до 1,3012 в 2014 р. і до 1,4765 в 2015 р. Кредити зростали до 2014 р. – 47 830 млн дол., потім у 2015 р. різко скоротились до 29 532 млн дол. Частка ПІІ у ВРП зростала: 0,6100 – 2013 р., 0,8347 – 2014 р., 1,2337 – 2015 р. Власне, ПІІ зростали до 2014 р. – 30 681,5 млн дол. і навіть після скорочення в 2015 р. були вищими, ніж 2011 р. – 24 676,4 млн дол. ВРП зростав до 2013 – 47 727,1 млн., потім почав стрімко скорочуватись: 2014 р. – 36 758,7 млн., 2015 р. – 20 002 млн. Різниця процентних ставок в області була найменшою 2015 р.

У Кіровоградській області питома частка кредитів нефінансовим корпораціям збільшувалась упродовж 2014–2015 рр. Кредити зростали до 2014 р. – 590 млн дол., потім 2015 р. скоротились до 469 млн дол. Частка ПІІ у ВРП збільшувалась протягом усіх п'яти років. ПІІ вражаюче збільшувались: 2013 р. – 103,7 млн дол., 2014 р. – 158,5 млн дол.; потім 2015 р. було різке скорочення до 82 млн дол. ВРП збільшувався до 2013 р. – 3166,9 млн дол., потім скорочувався: 2014 р. – 2419,4 млн дол., 2015 р. – 1212,5 млн дол. Різниця процентних ставок в області була найменшою 2015 р.

У Луганській області питома частка кредитів нефінансовим корпораціям суттєво збільшилась у 2014–2015 рр. Кредити скорочуються з 2012 р. – 527 млн дол., 2013 р. – 460 млн дол., 2014 р. – 442 млн дол., 2015 р. – 289 млн дол. Частка ПІІ у ВРП також суттєво збільшилась упродовж 2014–2015 рр. ПІІ ж зростали до 2014 р. – 879,1 млн дол., потім скоротились до 630,9 млн дол. у 2015 р. ВРП області почав скорочуватись із 2012 р. – 7354,1 млн дол., 2013 р. – 6894,5 млн дол., 2014 р. – 2641 млн дол., 2015 р. – 924,1 млн дол. Різниця процентних ставок в області була найменшою 2015 р.

У Львівській області питома частка кредитів нефінансовим корпораціям збільшилась протягом 2014–2015 рр. Кредити незначно коливались у період 2011–2014 рр., потім зменшились до 709 млн дол. 2015 р. Частка ПІІ у ВРП суттєво збільшилась у 2014–2015 рр. ПІІ збільшувались до 2014 р. – 1701,4 млн дол., потім зменшились до 1374,6 млн дол. у 2015 р. ВРП зменшувався з 2013 р. – 7923,1 млн дол. до 6134,9 млн дол. у 2014 р. і 3144,6 млн дол. у 2015 р. Різниця процентних ставок в області була найменшою у 2015 р.

У Миколаївській області питома частка кредитів нефінансовим корпораціям суттєво збільшилась у 2014–2015 рр. Кредити коливались у період 2011–2015 рр. від 540 млн дол. до 632 млн дол. 2015 р. був за цим показником на рівні 2013 р. Частка ПІІ у ВРП також продемонструвала зростання в 2014–2015 рр. Власне, ПІІ коливались від 165,4 млн дол. у 2011 р. до 228,9 млн дол. 2015 р. ВРП зростав до 2013 – 4007,3 млн дол., потім скоротився до 2978,8 млн дол. в 2014 р. і 1539,9 млн дол. 2015 р. Різниця процентних ставок в області була найменшою у 2014 р.

В Одеській області питома частка кредитів нефінансовим корпораціям збільшувалась протягом усіх п'яти років. Кредити зростали до 2014 р. – 3718 млн дол., потім скоротились до 2075 млн дол. в 2015 р. Частка ПІІ у ВРП теж поступово збільшувалась протягом п'яти років. ПІІ збільшувались до 2014 р. – 1671,7 млн дол., потім зменшились 2015 р. – 1430,4 млн дол. ВРП зростав до 2013 р. – 8727,6 млн дол., скоротився до 6304 млн дол. у 2014 р. та 3162,7 млн дол. у 2015 р. Різниця процентних ставок в області була найменшою у 2011 р.

У Полтавській області питома частка кредитів нефінансовим корпораціям збільшилась у 2014–2015 рр. Кредити коливались у період 2011–2014 рр. між 577 млн дол. і 518 млн дол. Але у 2015 р. різко зменшились до 284 млн дол. Частка ПІІ у ВРП суттєво збільшилась у 2014–2015 рр. ПІІ збільшувались до 2014 р. – 1065,6 млн дол., і 2015 р. становили 1040,3 млн дол. ВРП збільшувався до 2013 р. – 7314,4 млн дол. А у 2014–2015 рр. скоротився до 5874,7 млн дол. та 3052,9 млн дол. відповідно. Різниця процентних ставок в області була найменшою у 2014 р.

У Рівненській області питома частка кредитів нефінансовим корпораціям коливалась упродовж п'яти років. Кредити скорочувались у період 2011–2014 рр. поступово, а 2015 р. різко до 87 млн дол. Частка ПІІ у ВРП зростала у 2014–2015 рр. ПІІ коливались у 2011–2014 рр. від 309,2 млн дол. до 313,4 млн дол. і в 2015 р. скоротились до 263,4 млн дол. ВРП спочатку зростав до 2013 р. – 2752,9 млн дол., у 2014 р. почав скорочуватись – 2416,5 млн дол., у 2015 р. досяг рівня 1383,2 млн дол. Різниця процентних ставок в області була найменшою у 2014 р.

У Сумській області питома частка кредитів нефінансовим корпораціям повільно зростала у 2014–2015 рр. Кредити коливались упродовж 2011–2014 рр. між 411 млн дол. і 303 млн дол.; у 2015 р. відбулось скорочення до 204 млн дол. Частка ПІІ у ВРП зростала в 2014–2015 рр.; так ПІІ зростали до 2014 р. – 422,7 млн дол.; потім скоротились до 263,3 млн дол. у 2015 р. ВРП зростав до 2013 р. – 3348,6 млн дол.; потім скоротився до 2557,2 млн дол. у 2014 р. та 1383,2 млн дол. у 2015 р. Різниця процентних ставок в області була найменшою в 2012 р.

У Тернопільській області питома частка кредитів нефінансовим корпораціям зростала з 0,1229 у 2013 р. до 0,2537 у 2014 р. та зменшилась до 0,2214 у 2015 р. Кредити надзвичайно різко зросли з 278 млн дол. 2013 р. до 463 млн дол. у 2014 р., а потім у 2015 р. скоротились до 201 млн дол. Частка ПІІ у ВРП зростала в 2014–2015 рр.: 68,9 млн дол. до 2014 р., а потім скоротились у 2015 р. до 55,8 млн дол. ВРП зростав до 2013 р. – 2262,6 млн дол., а у 2014–2015 рр. скорочувався до 1823,6 млн дол. і 908,9 млн дол. відповідно. Різниця процентних ставок в області була найменшою в 2011 р.

У Харківській області питома частка кредитів нефінансовим корпораціям значно зросла з 0,1964 у 2013 р. до 0,3177 у 2014 р. і зменшилась до 0,2858 у 2015 р. Власне, кредити коливались у 2011–2014 рр. від 2032 млн дол. до 2581 млн дол., а 2015 р. вони скоротились до 1173 млн дол. Частка ПІІ у ВРП суттєво зросла з 0,2623 у 2014 р. до

0,4213 у 2015 р.; ПІІ почали зменшуватись поступово з 2012 р. – 2814,3 млн дол., у 2013 р. – 2174,3 млн дол., у 2014 р. – 2131,9 млн дол. та до 2015 р. – 1728,8 млн дол. ВРП зростав до 2013 р. – 10 673,7 млн дол., потім скорочувався протягом 2014–2015 рр. до 81 26,4 млн дол. та 4103,6 млн дол. відповідно. Різниця процентних ставок в області була найменшою в 2012 р.

У Херсонській області питома частка кредитів нефінансовим корпораціям спочатку зменшилась із 0,1654 у 2013 р. до 0,1180 у 2014 р., і знову зросла до 0,1544 в 2015 р. Кредити різко зменшились: у 2013 р. – 430 млн дол., у 2014 р. – 231 млн дол., у 2015 р. – 163 млн дол. Частка ПІІ у ВРП збільшувалась упродовж 2014–2015 рр.; ПІІ збільшувались до 2014 р., і становила 275,2 млн дол., а в 2015 р. зменшились до 208,2 млн дол. ВРП зростав до 2013 р. – 2598,1 млн дол., потім зменшувався до 1956 млн дол. у 2014 р. та 1053,7 млн дол. у 2015 р. Різниця процентних ставок в області була найменшою у 2014 р.

У Хмельницькій області питома частка кредитів нефінансовим корпораціям незначно коливалась упродовж п'яти років. Кредити різко зменшились із 304 млн дол. у 2014 р. – до 154 млн дол. у 2015 р. Частка ПІІ у ВРП зростала у 2014–2015 рр. ПІІ зростали до 2014 р. – 224,5 млн дол., а в 2015 р. скоротились до 189,1 млн дол.; навіть після скорочення рівень ПІІ вищий ніж у 2012 р. ВРП зростав до 2013 р. – 3306,1 млн дол., упродовж 2014–2015 рр. скорочувався до 2705,7 млн дол. та 1361,9 млн дол. відповідно. Різниця процентних ставок в області була найменшою у 2015 р.

В Черкаській області питома частка кредитів нефінансовим корпораціям зростала в 2014–2015 рр. Кредити поступово зростали в період 2011–2014 рр. і досягли позначки 443 млн дол. У 2015 р. відбулось скорочення до 277 млн дол. Частка ПІІ у ВРП різко зросла з 0,0730 до 0,2132 у 2013 р. та продовжила зростання: 0,2744 у 2014 р., 0,3037 у 2015 р. У ПІІ відбулось стрімке зростання з 285,7 млн дол. в 2012 р. до 882,5 млн дол. в 2013 р.; приріст ПІІ зберігся у 2014 р. на позначці 887,9 млн дол., потім ПІІ впали до 512,9 млн дол. ВРП досяг максимуму в 2012 р. – 3912,5 млн дол.; у наступні роки скорочувався: 2013 р. – 3306,1 млн дол., 2014 р. – 3236,1 млн дол., 2015 р. – 1688,7 млн дол. Різниця процентних ставок в області була найменшою у 2011 р.

У Чернівецькій області питома частка кредитів нефінансовим корпораціям коливалась протягом п'яти років. Кредити спочатку зростали до 274 млн дол. у 2012 р. У наступні роки було скорочення: 2013 р. – 179 млн дол., 2014 р. – 174 млн дол., 2015 р. – 100 млн дол. Частка ПІІ у ВРП зросла з 0,0373 до 0,0633 у 2014 р. та до 0,1058 у 2015 р. ПІІ зростали до 2014 р. – 80,2 млн дол., а в 2015 р. відбулось скорочення до 68,6 млн дол. ВРП зростав до 2013 р. – 1721,1 млн дол., а потім скорочувався: 2014 р. – 1266 млн дол., 2015 р. – 648,3 млн дол. Різниця процентних ставок в області була найменшою у 2015 р.

У Чернігівській області питома частка кредитів нефінансовим корпораціям коливалась дивним чином: 0,0944 – у 2013 р.; 0,1333 – у 2014 р., 0,0568 в 2015 р. Кредити зростали до 2014 р. – 316 млн дол., у 2015 р. скоротились до 68 млн дол. Частка ПІІ у ВРП зросла у 2014–2015 рр. ПІІ коливались упродовж п'яти років і досягли максимуму 2014 р. – 128,4 млн дол., а в 2015 р. ПІІ скоротились до 99,8 млн дол. ВРП зростав до 2013 р. – 3032,3 млн дол.; у 2014–2015 рр. відбулося скорочення ВРП: 2368,7 млн дол. та 1191 млн дол. відповідно. Різниця процентних ставок в області була найменшою у 2011 р.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. У відборі статистичних показників ми спирались, по-перше, на досвід МВФ, Світового банку та Всесвітнього економічного форуму; по-друге, на наявність даних у статистичних базах НБУ та Держкомстату. Математичні розрахунки здійснювались відповідно до методики проведення моніторингу й оцінки результативності ре-

---

алізації державної регіональної політики.

Основні результати ранжування за ІФК показали лідерів – Київську та Дніпропетровську області. Слідом йде Одеська область. У решти регіонів результати досить мінливі. Головною причиною цього стало скорочення темпів кредитів нефінансовим корпораціям і те, що зменшення ІФК повільніше відображали кризу 2014 р., ніж темпи падіння ВРП. Це зумовило для багатьох областей штучні зміни в рейтингові фінансової конкурентоспроможності.

Також ми мусили відмовитись від початкового задуму: введення в модель таких показників, як “Кількість банківських відділень на 100 тис. повнолітніх”, “Частка купівлі-продажу готівкової іноземної валюти фізичними особами у ВРП” та “Частка переказів фізичних осіб в іноземній валюті у ВРП”, тому що НБУ почав збирати таку статистику лише з 2014–2015 рр. Тож у перспективі наш ІФК може бути покращений за рахунок уведення додаткових фінансових статистичних показників, дані за якими відобразять у базі НБУ.

Список використаних джерел:

1. The Financial Development Report 2012 // World Economic Forum. – Geneva, Switzerland, 2012. – 405 p.
2. Svirydzhenka K. Introducing a New Broad-based Index of Financial Development / Svirydzhenka K. // IMF Working Paper: WP/16/5. – Washington, 2016. – 42 p.
3. Little Data Book on Financial Development 15/16, The World Bank. – Washington, US, 2015. – 224 p.
4. The World Bank Open Data [Електронний ресурс]. – Washington, D.C., 2016. – Режим доступу : <http://data.worldbank.org>
5. Private sector [Електронний ресурс] // Business Dictionary, Fairfax, US, 2016. – Режим доступу : <http://www.businessdictionary.com/definition/private-sector.html>
6. A high value of domestic credit to private sector (% of GDP) is a sign of a strong economy! [Електронний ресурс] // Economy Horizons. – Режим доступу : <https://ecohorizons.wordpress.com/2014/09/22/713>
7. Методологічний коментар НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=51441>
8. Про затвердження Порядку та Методики проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації державної регіональної політики [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 21.10.2015 р. № 856. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/856-2015-%D0%BF/page>
9. Гетьман Д. О. Аналіз індикаторів оцінки фінансової конкурентоспроможності регіонів України / Д. О. Гетьман // Економіка і організація управління. – 2016. – № 1 (21). – 250 с.
10. Індeksi фізичного обсягу валового регіонального продукту у 2015 році [Електронний ресурс] : попередні дані / Державна служба статистики України ; в. о. заступника голови І. Нікіпіна. – К., 08.07.2016 № 130/0/02.5вн-16. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/express/expres_u.html
11. Анатомія хронічної девальвації гривні [Електронний ресурс] // Ціна держави. – Режим доступу : <http://costua.com/news/446-imports-penetration-inforgraphics>
12. Kirchner R. Foreign Direct Investment in Ukraine: Past, Present and Future: Policy Paper Series, Berlin / Kirchner R., Kravchuk V., Ries Ju. – К. : German Advisory Group, Institute for Economic Research and Policy Consulting, 2015. – 18 p.